

Д 13.20.618 И. Арабаев атындагы КМУнун жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы диссертациялык кеңештин эксперти педагогика илимдеринин доктору, профессор Алимбеков Акматалинин 13.00.01 - Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы" адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын «Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери» деген темадагы диссертациясына

КОРУТУНДУСУ

Эксперт изденүүчү Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын «Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери» деген темадагы диссертациясын карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши. Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине туура келет. Адистиктин паспортундагы "Тарбия берүүнүн теориясы жана концепциясы" аталыштагы 5 пункт жана ал камтыган тарбия берүүдөгү негизги баалулуктарды жана принциптерди аныктоо проблемасынын талаптары эсепке алынган. Иштин мазмуну 13.00.01 - Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы" адистигинин паспортуна жооп берет жана негизги натыйжалары мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирин арттыруунун педагогикалык негизин аныктоо жана аларды эксперимент аркылуу текшерүүгө багытталган. Диссертация «Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирин кантип жогорулатуу керек?»— деген маселени чечүүгө багытталган.

2. Изилдоонун актуалдуулугу.

Кесип тандоодо ата энелердин таасирин артыруу маселеси илимий проблема катары атайын изилдениши шек жаратпайт. Анткени, окуучу жаштар бардык проблемалары анын ичинде кесип тандоо маселеси боюнча ата энелердин

кеңешин олуутуу пикир катары кабылдашат. Балдар ата энелердин кесиптик тагдырындагы оңтойлуу кырдаалдар менен онунан чыкпаган жаңылыштыктарын жакындан таанып конкреттүү сабак алышат. Бирок, каралып жаткан проблема боюнча жүргүзүлгөн изилдөөлөргө карабастан коомдогу жаңы социалдык-экономикалык шарттарга ылайык мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө түздөн-түз үй-бүлө тарбиясынын таасирин арттыруунун педагогикалык проблемаларын аныктоонун зарылдыгы келип чыкты.

Изилдөөнүн **максаты:** мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздерин аныктоо жана аларды экспериментте текшерүү.

Изилдөөнүн **объектисин** - жалпы билим берүүчү мектептин бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасири айкындоо маселеси түзөт.

Изилдөөнүн **предметин** - мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдөгү үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери түзөт.

Изилдөөнүн милдеттери төмөнкүдөй аныкталган:

1. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздерин белгилөө жана анын маңызын ачыктоо;

2. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасирлеринин потенциалдык мүмкүнчүлүгүн, критерийлерин, деңгээлин аныктоо;

3. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасирин арттыруунун теориялык моделин, педагогикалык шарттарын иштеп чыгуу жана педагогикалык экспериментте текшерүү, практикалык сунуштарды иштеп чыгуу

3. Алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы.

Натыйжа 1. Мектеп бүтүрүүчү-лөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасирлеринин маңызы жана анын педагогикалык негиздери теориялык жактан ачыкталган;

Натыйжа 2. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө “үй-бүлө тарбиясынын кесиптик багыт берүүдөгү потенциалы” түшүнүгү такталып, анын критерийлери, деңгээли аныкталган;

Натыйжа 3. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын натыйжалуулугун арттыруунун теориялык модели аныкталып, илимий педагогикалык шарттары экспериментте текшерилип тастыкталгандыгында, практикалык сунуштардын аныкталган

4. Алынган натыйжалардын практикалык баалуулугу: алынган жыйынтыктар мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдөгү үй-бүлө тарбиясынын таасирин өркүндөтүүгө негиз болот; аныкталган педагогикалык шарттар, теориялык модель мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдөгү үй-бүлө тарбиясынын таасирдүүлүгүн жогорулатууга мүмкүндүк берет; изилдөөнүн материалдары мектеп мугалимдерине, педагогикалык окуу жайлардын окутуучуларына, студенттерине, ата-энелерге сунушталат. Изилдөөнүн жүрүшүндө аныкталган технологиялар Бишкек шаарындагы А. Молдокулов атындагы №5-Улуттук инновациялык технологиялар мектеп-лицейинин, №93-жалпы билим берүүчү орто мектептин, Ат-башы жана Кочкор райондорунун мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандоосуна оң таасир тийгизгендигин көрсөткөн.

5. Авторефераттын диссертациясынын мазмунуна дал келиши.

Автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы коюлган изилдөөнүн максатына жана милдеттерине толугу менен дал келет. Автореферат кыргыз, орус, англис тилдеринде окшош резюмелерге ээ.

6. Айрым кемчиликтер

Изилдөөнүн актуалдуулугун негиздөөдө төмөнкүдөй жагдайларды эске алуу зарыл:

- Үй бүлөнүн кесип тандоодогу таасиринин тайыздыгын кубулуштар менен фактыларды учкай белгилөө (3-4 б.б.);
 - Диссертацияда үй бүлөнүн кесип тандоодогу таасирине арналган эмгектерди гана белгилөө талап этилет. Азыркы вариантта жалпы тиешеси аз адабияттар арбын (4-б)
 - Карама- каршылык пунктунда илимий билимдердин жетишпей жатканы белгиленген эмес (5 -б);
2. Милдеттер, натыйжалар, коргоого коюлуучу жоболор жана жалпы корутунду бөлүктөрүнүн өз ара улумалуулугун сактоо зарыл. Алынган натыйжалар компонентинде 1, 2, 3 натыйжалар өз ара маанилик байланышта туюнтулгандыктан алардын синтездеп башкача тириздөө зарылдыгы бар. Коргоого коюлган жоболор, алынган натыйжалар ирети жагынан милдеттерге дал келбейт.
3. Диссертациянын текста кесип тандоо, кесипке багыттоо, өзүнүн кесипке мамилесин аныктоо түшүнүктөрүн талддонун эсебинен негизсиз көбөйүп кеткен 10-39 беттер). Бул бөлүмдө адабияттардагы аталган түшүнүктөрдүн ачыкталышы өтө жыйынтыктуу берилсе жакшы болмок.
4. Изилдөөчү белгилегендей педагогикалык шарттар ар кандай процесстин моделин түзүүнүн фундамента. Биздин пикирибизде педагогикалык шарттар ата энелердин балдарды кесипке багыттоо таасирдүүлүгүн арттырууга багытталган материалдык мейкиндик менен таалим-тарбия чөйрөсүнүн мүмкүнчүлүктөрү катары реалдуу конкреттүү сырткы таасирлердин, иш чаралардын системасы. Педагогикалык шарттарды айкындоо жалгыз эле адабияттарга таянып аныкталбайт. Диссертацияда жана авторефератта педагогикалык шарттар кантип айкындалгандыгын конкреттүү чагылдыруу зарыл. Экинчиден айкындалган педагогикалык шарттар практикалык сунуштар катары таризделип калган. Үчүнчүдөн

шарттардын көпчүлүгү (1,2,3,5 –пункттар) бир типтүү ата эжелердин кесипке багыттоого байланыштуу маалыматтарын, билимин өркүндөтүү катары айкындалып, процессуалдык аспектери толук камтылган эмес.

Кабыл алуу боюнча рекомендация. Диссертацияныны кабыл алууга жана алдын ала коргоого сунуштаса болот.

Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын «Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери» аттуу 13.00.01 - Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы" адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы өз алдынча аткарылган илимий-квалификациялык иш катары эсептөөгө болот.

7. Диссертациялык кеңештин эксперти сунуш кылган документтерди карап чыгып И. Арабаев атындагы КМУнун жана Кыргыз билим берүү академиясына караштуу Д 13.20.618 диссертациялык кеңешине 13.00.01 - "Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы" адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын «Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери» деген темадагы диссертациясын кабыл алууга сунуштоого болот.

Эксперт:

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин
профессору, педагогика илиминин
доктору

Алибеков А.